

21. NOVEMBER

1924

III AASTAKÄIK

KÜSIMUSED JA VASTUSED.

Uus küsimus.

10. Missugusel seisukohal asud sa kirjanduse ja eriti noorte ajakirjanduse suhtes, ning missugused soovid oleksid sul sel alal? Tuulispää.

Vastused palume saata hiljemalt 10. detsembriks järgmisel aadressil:

„Vikerkaar“ toimetus, Pikk tän. 2, Tallinn.

Toimetuse töö hõlbustamiseks palume vastused kirjutada lehe või postkaardi ühele küljele ühes autori varjunimega, kuna õige nimi ja aadress olgu tähendatud lehe teisele küljele. Toimetus.

Vastused küsimusele nr. 9.

(Ilmunud „Vikerkaares“ nr. 43.)

9. Missugune Eesti kirjanik ja missugune kirjanduslik teos meeldib sulle kõige enam ja mispärast?

Ernst Tõsine.

Minule meeldib kõige enam Juhan Jaik'i „Võrumaa jutud“, nagu ma seda teisel olen näinud. Ja mispärast, seepärast, et ei ole ilusamat raamatud ilmunud kui see.

Seni meeldis mulle Friedebert Tuglase „Teekond Hispaania“.

Loodan, et saan endale muretseda „Võrumaa jutud“ ja siis meeldivad nad mõlemad. Eduard Bruhlin.

Mulle meeldib Eesti kirjanikest kõige enam Ernst Peterson, julge realist, karm ühiskonna kriitik, ja kirjanduslistest teostest ta sarkastiline „Rahvavalgustaja“, sest ma tahan näha olusid ja momente nende õiges valguses kõigiti paljastatuilt. On midagi kirjanduslises realismis, mis mind tõmbab selle poole ja seepärast paljastan pääl E. Petersoni „Rahvavalgustaja“ ees.

R. Aibo.

Fr. R. Kreutzwaldi „Kalevipoeg“ meeldib mulle sellepärast, et sääl on palju rahvaluulet. Kalakuningas.

Minule meeldib kõige rohkem Fr. R. Kreutzwaldi kirjanduslik teos „Kalevipoeg“ sellepärast, et see on väga huvitav ja ma tahaksin ka niisugune olla.

Lemminkäinen.

Eesti kirjanik Eduard Bornhöhe meeldib mulle kõige rohkem, sest ajaloolised romaaniid on mu põnevuse keskkohtaks. Ilusamaks jutuks pean „Viljandi mässu“, kus jutustatakse orduajast, mille tegevus sündinud kauges minevikus. Et vanaaegseid romaane armastan, sellepärast köidab see raamat mind huviga. Delavar.

Kõige enam meeldivad mulle Eesti kirjanikkude perest kolm. Need on: Lydia Koidula, Bornhöhe ja Fr. Tuglas. Neist — Koidula oma isamaaliste luuletustega ja Bornhöhe oma „Tasuja“ ja teiste ajalooliste juttudega. Siis veel Tuglas, kes praegu üks paremaid kirjanikest. Tema paremad teosed, nagu „Teekond Hispaania“, „Inimese vari“ ja veel mõned teised, meeldivad mulle väga. Alfi.

Kirjanikest meeldib Anna Haava, sest armastan naiskirjanikke. Kirjanduslikkudest teostest meeldib „Maatra sõda“, sest armastan eestlaste võitlust, olen väga sõjakaas. Lauri Hansu poeg.

Minule meeldib kõige enam Juh. Jaik, ja tema teos „Jaanipäev“ oma lõpmatu fantaasiaga. Vana Nugis.

Loen kõige meelsamini: Vildet, Tuglast ja Tammsaaret. Mispärast? Seepärast, et nende teostes on midagi, mis ligi tõmbab, mis ergutab lugemisele.

Väinola laps.

Noh, et see Ernst nii Tõsine on, siis paneme ka ühe tõsisema Eesti kirjaniku kirja. See kirjanik on: F. R. Kreutzwald, ta heitis muidugi nalja ka, just sellepärast meeldibki mulle tema kirjanduslik teos „Kilplased“ kõige rohkem.

Une-Tõnu.

Loen kõige parema meelega kõikide kirjanikkude töid, iseäranis neid, kus hästi naerda saab. Jüri.

Mulle meeldib kõige rohkem Eduard Bornhöhe ja tema kirjanduslik teos „Tasuja“. Sõja kangelane.

Anna Haava luuletused on ikka kõige ilusamad, sest „mis südamest tuleb, see südamesse läheb“. Tema luuletuskogud on mu armsamad sõbrad. Ka tema proosatööd on kenad, — „Laanemäe Mann“ näiteks. Põhjataht.

Väga meeldib mulle Eesti kirjanik Juhan Liiv ja tema kirjatöö „Vari“. See traagilise elulooga kirjanik on osanud sõnu luua, mis lugejat hingepõhjani liigutavad. Uuemaist kirjanikest meeldib mulle aga J. Mändmets ja tema kirjatöö „Siit“.

Virve.

Meie hooplevat elu õpetab, kasvatab ning pühendub sellele kõige rohkem Kitzberg, kelle õpetlikus teoses „Neetud talu“ oma koomilise kasvatusviisiga domineerib kombul. See minule meeldib sel põhjusel, et aastasada teoorjuses traagiliseks muutunud vaimuilm ei sobi uusimais vabadussis, vaid tarvitab rohkem elavmeelsust.

Joh. Suvilumi.

VIKERKAAR

Nr. 47.

Vastutav toimetaja: Ernst Raudsepp.

1924.

Tegev toimetaja: J. Neggo-Vössokotsky.

Väljaandja: Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisus.

Toimetus ja talitus: Tallinn, Pikk tän. 2 (Päevaleht). Kõnetr. 17-96. Toimetuse kõnetunnid teisipäeviti ja reedeti kella 1—2.

Tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid ja „Päevalehe“ tellimiste vastuvõtjad.

Tellimishind: kuus postiga 60 mk., veerandaastas 180 mk., poolaastas 360 mk., aastas 720 mk.

Pilvede ränd.

Irma Truupõld.

Nii palju pilvi muutnud taeva all
ja rännand kaugele, kus teadmata on tee,
tuul heidab kaela ümber neile ilu kee
ja saadab lõuna, ida poole eel.

Et kui kord sinna sõudvad pilved rean,
nad teretavad võõraid linnu, muinasmaid
ja imesfleden riputavad pisaraid,
kui niiskeid pärlekette rofun näen.

Kui pilved, mis on siniõhun rean,
kui pääsukesed ootman lendu seal,
on mõtteid, igatsusi noorte põuen rean.

Ei, norutelem pead all pilvi lendu,
vaid hoidkem kõrgel, tulevikuteel,
et näeme igaveste päikest tõusman lendu.

METSELANIKUD.

Richard Rohti jutustus noorsoole.

5

Mõnedki osavad rebased olid Lepole ööseti üsna ligidale hiilunud. Aga Lepo kõrvad olid kui lehid. Mitme, mitme sammu taha kuulis ta iga vähema krabina isegi läbi me. Vopsti! oli ta sarnastel kordadel maast ülal ja kadus. Aga mitte väga kaugelt. Istus üsna ligilähedusse ja naeris, moka lõhki. Rebastel ei jäänud sarnastel kordadel midagi muud üle kui saba häbelikult jalge vahele tõmmata ja Lepolt vabandust paluda.

Ning Lepo ei olnud sarnastel juhustel väga vihanegi. Ajas mõnikord päletungi- ja pära- seda õnnetut katset juttugi. Oo, Lepo sai väga hästi aru, et selles midagi iseäralikku pole, et rebased teda nahka tahavad panna. See on looduse säädus. Pahandada polnud sellepärast midagi. Tuli ainult ise osata oma nahka kaitsta, see oli kõik.

Ning Lepo oskas juttu vesta. Rahulikult, külmavereliselt, vähe irooniliselt rääkis ta oma pikaldase häälega. Ja tema jutust peeti lugu. Ta arvamis ja vaateid hinnati metselanikkude seas. Kui rebastel teda korda ei läinud tabada, istusid nad unetult õil mitmedki pooltunnid Lepo raioonis — Lepost kindlaksmääratud kauguses — haigutasid, kratsisid kukalt ja kuulasid Lepo iroonilisi märkusi.

Lepo tänas harilikult öise külaskäigu eest. Ütles, et tal nii kui nii pole und olnud, nüüd häägi vähe vestelda. Päril siis rebase koduse elu järele, abikaasa tervisest, laste jõudsast kasvust. Siis räägiti ilmast, saagist ja muudest elumuredest.

Ning imelik, Lepo vähe ironiseeriv rahulik toon ei haavanud kunagi rebased, kuigi Lepo oli paljalt jänes — selle rumala rohusööja sugukonna esitaja. Vastuoks, mingi omapärane võlvus oli Lepo filosoofilises olekus. Teda võis süüa tahta — see oli üks asi; teine asi aga oli, et Lepo üks läbi ja läbi intelligentne ning elutark jutuseltiline, üks metsa auväärne kodanik oli, mõttetark ja külm elupoliitlik ühtlasi.

Reinul oli Lepoga vana tutvus. Nad tundsid üksteist liigagi hästi. Kümned korrad

oli Rein katsed teinud Lepot tabada ja nahka panna, sellest ei tulnud kunagi midagi välja, kuid kuidugi ei võinud Rein katsetest ilalgi loobuda.

Praegugi, sörkides Lepo raiooni poole, harva kadastikku teispool metsavahimaja, kus Lepo harilikult elas, tungis Reinu südamesse läbi kõigi müstiliste murede väike lootus — ehk juhtub midagi, ehk saaks Lepot kuidagi täna tabada. Noh ja siis — siis oleks Rein lohutava jutuaajamise asemel Lepo lõunasöögiks kinni pistnud ja sama kurva südamega koju sörkinud, millega Lepot kohtama läks. Elu on elu.

Kuid kuidugi oli see paljas unistus.

Rein ei olnud kadastikus veel paarikümme sammugi saanud teha, kui kuulis Lepo rahulikku pikaldast häält.

„Tere, tere, rebase pereisa, kuhu reis läheb?“

Rebane jäi üllatatult seisma. Ta ise ei silmanud jänest, tal polnud jänesest veel lõhnagi ninas, aga näe, see juba teda morganud ja räägib nii rahulikult, nagu oleks asjad üsna kõige loomulikumas korras.

„Jää aga rahulikult samasse istuma, kus oled“, kostis jänese hääl. „Ega sul tänagi paremat õnne pole, kui midu.“

Rebane istus sõnakuulelikult, sest ta teadis, et jänese käsu järele pidi käima, midu ei tuleks jutuaajamisest midagi välja.

„Ega ma täna sinu päale jahti tulnud pidama“, ütles Rein tõsiselt, kuigi teadis, et päris otsekohene pole. „Mul täna nii iseäraline tuju. Hing on kurb...“

Paarikümme sammu kaugusel kadakapõõsa juures tuli nüüd Lepo ise nähtavale, kadakapõõsast nagu niisamuti ajaviiteks marju nosides.

„Või hing kurb...“ venitas ta. „Kas siis söök enam ei maitse?“

„Ei taha praegu söögist mõeldagi“, vastas rebane. „Niisugused üleelamused kui täna...“

„Mõjuvad halvasti kõhu päale?“ pilkas jänes edasi.

„Ah, sa ei taha mind mõista“, urises Rein. „Muidugi on sul selleks põhjusi, aga...“

„Paigale palun jääda!“ hüüdis Lepo, määrgates, kuidas rebane tähelepanematult edasi katsus nihkuda.

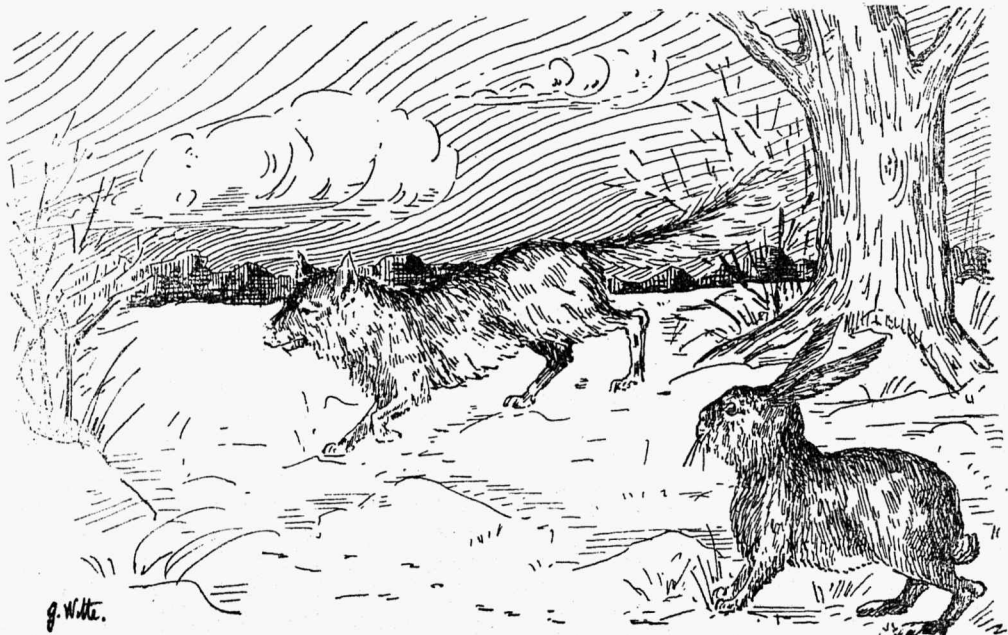
„Ma jään juba, näed, heidan päris kõhuli“, rahustas rebane. „Ainult kuula, mis ma sulle kõik jutustan. Saad aina imestada.“

mõrtsukad ümber hulkuma hakanud: **Hiljuti tappis üks püssiga inimene mu naise..“**

„Ja sa ei näi leinavatki...“

„Oh“, vastas Lepo. „Kas minult neid vähe on tapetud, söödud ja kinni püütud. Omal pikal eluajal olen ma kümnetest naistest ilma jäänud. Olen sellega harjunud. Raske, aga paratamatu...“

„Noh, kuule siis,“ ütles Rein, „mis metsavahiga on juhtunud, ja ütle mis meist

„Tere, tere, rebase pereisa, kuhu reis läheb?“

Jänes võttis kadakaoksa suhu, ja säält üksikuid marju nokitsedes, istus rahulikult oma pehmele tagumikule.

„Noh, lase aga kuulda“, ütles ta. „Külal tahad mulle jälle jutustada oma lugupidamisest metsavahile ja ta imelikkudest tegudest...“

Rebane muigas: „Tark oled, Lepo, aga ilig oma ümbruses kinni. Sa ei tea midagi, mis ilmas sünnib... Metsavahti ei ole enam olemas...“

„No-oh, on see vast uudis!“ ajas jänes kõrvad imestuses kikki. „Kuhu on ta siis jäänud? Tõtt öelda, jah... Mina isegi olen seda märganud. Metsavahti pole enam hulk aega näha olnud ja siin on igasugused

nüüd saab, kui teda pole meid enam kaitsmas.“

Lepo kuulas rahulikult loo ära, võngutas siis mõtlikult pääd ja lausus:

„Hääd sest ei tule, pane minu sõna tähele. Kui keegi enam meid ei kaitse, tuleb meil peagi ots...“

„Siis isegi sina oled nii pessimistlik?“ küsis rebane murelikult.

„Ei ole põhjust rõõmustada...“

Samas resigneerivas meeleolus kestis jutt veel tükk aega. Rebane puistas oma südamest kõik mured välja, jänes kuulas ja tegi mõne fatalistilise märkuse.

Lõpuks otsustati asja kõike ära oodata ja Lepo tegi Reinule ülesandeks edaspidi-

seid sündmusi metsavahi maja ümber hoolega tähele panna.

Sellega lahkuti.

Kuid Rein, kelle kõht vahepeäl tühjakis läinud, tegi sõbraliku jutu lõpuks veel korra katsed tähelepanematult jänesele ligi nihkuda. Mispäale aga jänes paar hoogsat hüpet tegi, metsääre jooksis, istus ja kápaga nagu puhastades naeris:

„Kas su hing enam kurb pole, et juba isu oled saanud?“

„Ptüi, kurat!“ kirus Rein südametäiega.

„Hääd lõunauinakut kodus armsa naisukese kaisus!“ hüüdis jänes talle pilklikult tagant järele.

3.

Järgmistel päevadel pani Rein kõike hoolega tähele, mis metsavahi maja juures sündis.

Ja sääl sündis nii mõndagi.

Kõige esiti üllatas Reinu ühel hommikul suur lärm ja kisa, mis metsavahi elutuse juure viivalt teelt tuli: lehmad ammusid, lambad määgisid, koerad haukusid. Rein tormas ülepeäkaela kodust välja vaatama, mis hullu nüüd jälle lahti. Egas siis ometi veel rohi maas pole, et juba metsavahi loomad välja lastud. Maa küll ju lumeminekust kirju, kuid aeg veel lojuste karjatamiseks liigagi varane.

Rebane jõudis oma hariilikule vahikohale suure kadakapöosa alla ja jäi imestanult vahtima.

Suure maantee poolt aeti metsavahi maja poole loomi — lehmj ja lambaid. Ajajaid oli kolm: mees, naine ja poisikene. Nende ümber keerles kaks võõrast tundmatut koera — üks madal ja imelikkude kõverate jalgadega, teine aga hall, kikkis kõrvadega nagu hunt. Toho imet! mõtles rebane. Kuhu need hullud siis nüüd kõik tüüriivad?

Loomade järele vedas kolm hobust kolme ratastel liikuvat nelinurka ja neile nelinurgetele oli pääle laotud kõiksuguseid imeilikke asju, mida inimesed elamiseks tarvivad. Küll oli sääl kandilisi ja ümmargusi asju, puust ja rauast. Ning see kõik lõhnas üsna võõralt, polnud midagi tuttavat juures.

Rebane silmitses inimesi. Mees oli veel päris noor, suur, vurrudega, kurjade ümmarguste hallide silmadega. Naine aga pisikene, mehega võrreldes, hää, sõbraliku, rebasele näis — koguni kurva näoga. Poiss oli mehest pool lühem, tal olid aga ka mehesarnaselt suured halvad silmad ja suu ümber tige joon. Ta peksis loomi suure vitsaga ja käratses kõvasti ning hüüdis valjuid sõnu. Hundisarnasele koerale, kui see kord ta ette juhtus, andis ta jalaga tugeva hoobi, nii et see karjatades eemale jooksis.

On need aga tüübid! imestas rebane.

Rong jõudis metsavahi maja juure ja peatus. Mees ja naine läksid metsavahi tarre, poisikene jäi välja, vilistas ja plaksutas vitsaga vastu hoonete seinu. Talle jooksis Nässak haukudes kallale, kuid poiss hüüdis paar korda ning võõrad koerad — hundisarnane ja võngerjalgne — tormasid Nässaku kallale. Tõusis suur purelemislärm ning Nässak hakkas kisen-dama ja hädaldama, kuni lõpuks plehku pani metsa poole, võõrad koerad kannul.

Varsti ilmusid teised inimesed metsavahi tarest tagasi ja nendega ühes oli metsavahi naine. Inimesed rääkisid üksteisega tükk aega, siis hakati loomi ja kraami hoonetesse paigutama.

Rebane vaatas seda kõike kaua päält, kuni hämarikuni. Siis läks ta pääd võngutades koju. Imelikud lood. Sarnaseid polnud ta enam näinud. Ta aimas midagi. Kogu õõ ei saanud ta hästi magada, riitles naise-ga, näris kirpe ja ohkas.

Hommiku vara oli ta jälle ülal, kustutas vanadest tagavaradest natuke oma isu ja ruttas metsääre.

Ja jälle oli midagi juhtumas.

Nüüd aga sündis vastupidine eelsele. Rebasele tuttavad metsavahi kariloomad olid laudast välja aetud ja haned, pardid ning kanad olid pandud suure ümmargusse puuri. Kõik metsavahi asjad olid laotud hobuste järel veetavale veerevatele nelinurkadele ning Nässak ja Diana olid nõõriga seotud nende asjade külge. Kõige selle ümber talitas metsavahi naine, ise nuttes, kuivatades põllega silmi. Teda aitasid mõned võõrad mehed.

Kui kõik valmis, hakkasid hobused as-

tuma ja voor veeres metsavahitalu õuest välja. Kanad, haned ja pardid kaagutasid ja praaksusid ühe suure koorma otsas, loomadki seoti koormate külge, ainult lambad jooksid vabalt.

Aeg-ajalt pööris metsavahi naine ümber, vaatas tagasi ja nuttis. Diana ulus haledasti. Ainult Nässaku tuju oli hää.

Ta vibutas elavalt hända ja haugatas paar korda ärevusest ning uudishimust.

Metsavahi õues aga seisid need — need eilsed inimesed — ja vaatasid lahkujatele järele. Poisikene naeris koguni, laial lõual. Selle eest ütles talle midagi naisterahvas, kuid poiss laskis vile lahti ja jooksis minema.

(Järgneb.)

MIS TEAME INIMESE JA LOOMADE ESIVANEMAIST.

V.

Kivisöe ajajärk.

Kivisöe ajajärgu elu oli väga mitmekesine. Meres oli: krinoidide, koralle, käsijalgseid. Nende luustikud moodustavad suured lademed. Trilobiidid olid haruldased, kuid kalu oli 700 liiki. Need olid päämiselt haikalad, teravate hammastega, et purustada kesti loomadel, millest nad elasid.

Kuivamaa loomadest on nimetada putukaid ja põrnikaid, väga mitme-

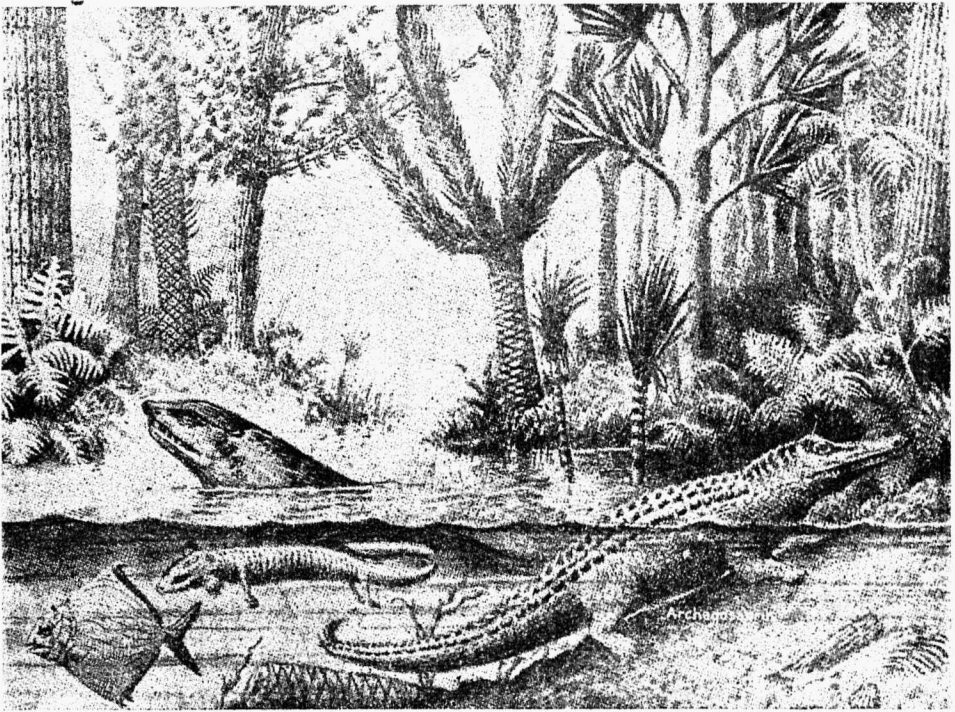
suguseid. Skorpioone ja teisi koorikulisi oli palju.

Kõige huvitavam oli esimene kahepaikne loom — labyrinthodont, kelle pikkus oli mõnest tollist seitsme-kaheksa jalani.

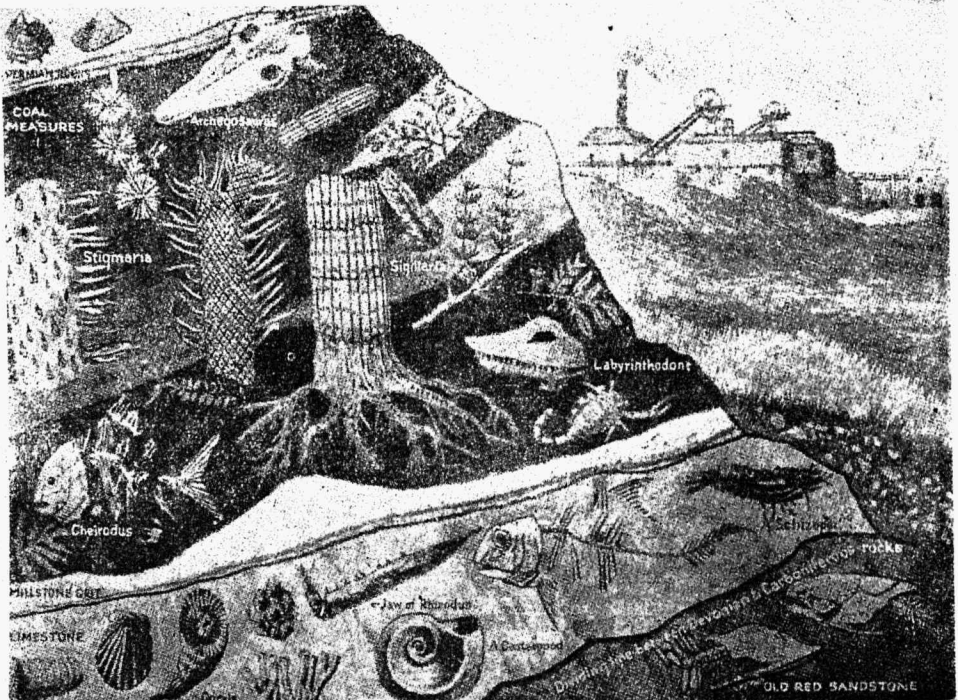
Kivisöe ajal olid suured metsad, mis koosnesid sõnajalgadest, samblatest ja osjadest. Praeguseid puid ei olnud, kuid sõnajalad ja teised ülalnimetatud taimed kasvasid sooja, niiske kliima tõttu hiiglapuudeks. Langedes ja sattudes ajajooksul kivikihtide alla muutusid nad kivisöeks, nagu see teada on.

Üks seitsmestsajast kalaliigist, mis leitud kivist kivisöe ajal.

Kivisõe aja tore taimestik: sõnajalad, samblad, osjad; ning loomadest: archegosaurus ja kalad.

Lõige läbi devooni, kivisõe ja permi aja lademetega, kivisõe aja puude ja loomade jäänustega.

Professor J. Jõgever †

Professor Jaan Jõgever suri 6. novembril s. a. 64.-a. vanaduses. Kadunu oli Eesti keele korraline professor ja filosoofia teaduskonna dekaan Tartu ülikoolis. Professor J. Jõgever oli meie vanem keeleteadlane ja üks ärkamisaja noorematest tegelastest.

Franz Treller. Noorsoole toimetanud Jursi Sander.

Marja kõrva puutus kerge, iseäralik kröbin. Ta pööris silmad sinna poole, kust see kröbin kuulus ja vaatas läbi seinavause lähedalseisva kalju poole.

Osalt hirmu, osalt rõõmu tundes nägi ta südame põksudes, kuidas üks noor indiaanlane suure osavusega kaljult alla rippuva lasso abil alla ronis.

Nüüd jõudis ta alla ja vaatas oma pruuni

näoga läbi aknaavause onni. Ta noogutas nelule lahkelt päga.

„Donna Marja?“ küsis ta tasa.

Neid noogutas jaatavalt, ärevuse pärast ei suutnud kõneleda.

„Kas Tamay on siin?“

Jällegi eitas Marja ainult pääraputusega.

Nähtavasti oli mingi kröbin indiaanlast ehmatanud, sest ta vormis huultega ainult

veel sõna „Pablo“, noogutas lahkelt päaga ja ronis siis kärmelt jälle lasso abil üles kaljule.

Maria oli teda mõistnud. Sügavamast südamepõhjast tulev, hõiskav kariatus libises ta huultelt, ta langes põlvili.

Kiirelt ruttas ehmunud eideke tuppa.

„Mis sul on, tuvike? Mis on juhtunud? Mis sul väga on?“

Maria kargas piisti, langes eidekese rinnaile ja hakkas nuuksuma.

„Mis piinab siis su väikest südamekest?“

„Oo, madreçilla, oo, madreçilla. Jumal on hää, Jumal on helde!“

„Muidugi, muidugi. Kuid nüüd rahustu, ära nuta enam.“

Maria pühkis pisarad silmist.

„Nõnda, ning nüüd sööb mu väike senoritate, et ta silmad jälle selgeks muutuksid. Eks ole?“

„Jah, nüüd tahan süüia.“

Ja ta pööris toidu poole.

„Nii on õige küll, näed nüüd muutub ka kõik paremaks.“

Eideke, kes ei suutnud seletust leida lapse äkilisele ärritusele, astus jälle õue.

Maria aga istus rõõmust säravalt silmil oma vangikambris. Kuigi ta Tenangat, keda ta ainult üks kord ning pääliskaudselt del Rocas rõdul oli näinud, polnud ära tunnud, siiski avaldasid talle noormehe küsimine, ta lahke ilme ja salajane ilmumine, et päästja on ligidal ja see üks sõna: Pablo, oli teda joovastanud. Pablo, jah, ta pruun vend, elab ja ta tuleb, et teda päästa.

Pika, mõruda piina järele joovastas teda üllisuur rõõm.

Alles õnest kuulduv Tamay sügav hää kutsus ta tagasi nukraste olevikku.

Värisedes tõusis ta piisti.

Sünge näoga nagu äikesepilv astus tigrero väikesesse onni.

Et Maria alles elus oli, selle eest võlgnes ta tänu ainult tigrero mõlema väärilise kaaslaste kavalale rahaahmusele. Kuna Maria vahetpidamata Tamay võimuses oli, ei takistanud see oma seltsimehi neiu abil Mendezilt rahaväljapressimises, aga mulati ettepanek Mariat don Antoniole tagasi anda, oli teda äärmiselt vihastanud, kuigi ta seda kuidagi märgata ei lasknud. Ei, don Anto-

nio ei pidanud kunagi enam neidu nägema. Tamay vihkas teda ägedalt sest ajast saadik, kus don Antonio teda xinkade juuresolekul piitsaga oli ähvardanud ning ta teadis, kuidas ta oma endist isandat kõige surmavamalt võis tabada. Kas Maria elas või mitte, oli kaestunud indiaanlasele täiesti ükskõik, kuigi ta neidu ka ilma nähtava põhjuseta ei soovinud tappa. Oma kaaslasti küllaldaselt tundes, veenis ta, et nad ta äraolekul vangi püüavad kõrvale toimetada ja ta don Antoniole tagasi annavad, kui see neile kasulik näib olevat, ning nüüd näis see, nagu nad ise olid avaldanud, neile kasulikuks muutuvat. Seda pidi ta takistama. Kohtamine Pabloga kinnitas teda veel eriti selles otsuses, sest polnud mingit kahtlust, et hulljulge noormees oma sõbrannat otsis. See asjaolu tegi teda rahutuks, sest nähtavasti oldi juba tema ja ta kaaslaste jälile jõutud.

Ta sünge pilk peatus väriseval lapsel.

„Te peate nüüd mulle järgima, donna Maria.“

Neid kokkus hirmsasti.

„Oh, ei, ei, Tamay, halasta — halasta, jäta mind siia!“

„Tulge!“

Maria langes ta ette põlvili: „Oh, Tamay, ole armuline — oh, jäta mind siia ja vii mind tagasi mu vanemate juure,“ palus ta ärdalt südantlõhestaval häälel.

Nähes, et kõik ta vaevalt alles tärgranud lootused vabastamise päale purunesid kiiti vägivaldse vaheleastumise tagajärjel, ütles ta, kätt taeva poole tõstes, pilguga täis ääretut ahastust: „Jumal saab sind karistama, Tamay.“

Kuid see ei pannud ta sõnu tähelegi, vaid vedas ta karmi käega õue, heitis talle sinu ühe poncho üle pää, võttis ta nagu lapse sülele ja kadus taga kaljude vahele.

Tummalts vaatas indiaanlanna nalle järele ning istus siis pärismaalastele omase ükskõikse nüridameelse rahuga väikese onni lävele.

Ta ei näinud seda, kuidas umbes tunni aja pärast üks inimesepää ettevaatlikult üle maja tagaselt selsva kaljuserva kerkis ja tumedad silmad väikesesse kaljuorusse lüürasid.

Ka ei näinud ta, et kaljuservalt lasso alla

heldeti, mille järele üksteise abil kaks sihvakat kogu kiiresti kaljult alla orgu laskusid.

Kuna üks noormeestest aknaavause alla astus ja tasakesi „Maria!“ hüüdis, astus teine ümber hurtsiku nurga ja seisis äkki nagu viirastus ehmatades püstikargava eidekese ees.

„Jää rahulikult istuma, emake,“ ütles Tenanga lahkelt, „me ei kavatse sulle mingit paha teha.“

„Kes sa oled? Kuidas tuled sa siia?“

Enne kui ta vastata jõudis, kõlas vali ja ärev hüüe: „Maria!“ ja kohe pärast seda ilmus Pablo ägedal sammul maja ette.

„Kus ta on? Kus on Maria? Kõnele naine, kus ta on?“

„Lahkuge kiiresti, ta tapab teid.“

Pablo haaras ta käest kinni ja vaatas talle vihase silmi: „Ütle mulle, kus on mu õde, ehk häda sulle!“

Vanake, keda rohkem hirmutas kirglikult ärritatud noormehe pilk kui ta ähvardus, ütles: „Minge — ma ei tea midagi, minge! Ta viis ta ära.“

„Tagasi isand!“ hüüdis Tenanga, „näe, vaenlased on säääl!“ Ta näitas kaljuoru kitsale sissekäigule ja sööstis maja taha end laskevalmis säädes. Käändes pääd, nägi Pablo neegrit ja mulatti enda ees. Noor kuningapoeg tõstis praegu ähvardades püssi, kui juba kõlas pauk neegri püssist ja kuul Pablo pää kohalt mööda lennates maja seinasse tungis.

Kuid juba lendas ka Tenanga kuul vaenlaste poole ja neeger langes kummuli. Kassisarnase osavusega põgenes mulatt, karates siia ja sinna, kummardades ja vääneldes ning jõudis kaljuväravast välja, ilma et teda oleks tabanud Pablo kuul, mille see talle järele saatis.

Noormehed laadisid uuesti püssid ja astusid mahalangenud neegri juure.

Kuul oli teda rinda tabanud, kuid ta hingas alles.

„Ärge tapke mind,“ palus ta valu pärast oiates.

„Ei. Ütle mulle, kus on valge neid.“

„Ta oli siin. Me tulime tema pärast.“

„Ta on kadunud. Me otsime teda. Kuhu on ta peidetud?“

„Seda ma ei tea, indiaanlasele on siin meile tundmatuid peidupaikke.“

Ta sulus silmad ja minestas.

Pablo ja Tenanga läksid indiaanlanna juure tagasi. „Aeg ruttab, emake, ütle meile, kuhu viis Tamay lapse.“

„Ma ei või, ma ei tohi — ta tapab mu, ma ei tea midagi.“

„Kas soovid, et ta valge neiu tapaks?“
Ta ei vastanud.

„Olen Maria sõber ja vend lapsepõlvest saadik, madrecilla. Kui sa vennale öelda ei taha, kus ta õde viibib — siis — kui sa maya oled, ütle seda sellele, kes on võrsunud kuningate soost, mina olen Hualpa, Junguna poeg.“

Eideke vahtis teda pärani silmil. Siis aga ütles ta: „See oleks minu surm.“

„Ära karda, mayade noor kotkas surub oma küüned ainult oma vaenlaste aiju.“

Naine värises, ta oli suure ärevuses, siis aga sosistas ta: „Kummarda oma kõrv minu suu juure.“

Pablo tegi seda. Nüüd sosistas ta vaevalt kuuldavalt ta kõrva: „Otsi õnnetuse majas.“

„Täna sind, emake. Hoolitse neegri eest. Tule, Tenanga.“

Imetleva pilguga vaatas eideke talle järele.

Ta sammus Tenangaga hurtsiku taha, mõlemad ronisid lasso abil kaljule ja kadusid selle serva taha.

Vana indiaanlanna astus neegri juure. Kuid see oli juba hinge heitnud.

„Sa ära mine sinna, must mees, kus kütib mayade kotkas. Nägematud hoidku teda. Jah, see on alles kuningapoeg!“

10. Õnnetuse majas.

Kui mõlemad noormehed üles kaljule jõudsid ja lasso üles olid tõmmanud, ütles Pablo: „Ta on õnnetuse majas, juhi mind kiiresti sinna.“

Tenanga ehmatas hinge põhjani.

„Oh, isand, ära mine uuesti sinna, säääl varitseb surm.“

„Seda ma tean ja sellepärast tahan teda sääält eemale peletada. — Ole mureta, tapetute hinged ei saa ka seekord Nezualpilli pojapojale paha tegema, nüüd tunnevad nad teda juba.“

Kuigi võbisedes ebausklikku hirmu pärast, sammus Tenanga sõnakuulelikult ees. Kõn-

dides küirelt edasi, jõudsid nad peagi varemete lähedale. Nähes, kuidas hirm vaimude eest halvast muidu nii vaprat Tenangat, ütles Pablo: „Astun nagu ennegi üksinda õnnetuse maija, sina peida end kusagile maja lähedusse ja talita oma hääksarvamise järele.“

Tenanga avaldas sõnakuulelikult päänõutusega oma nõusolekut.

Pablo ronis kaljuseinalt alla ja lähenes siis kuulmatul sammul suure ettevaatusega varemetele. Maja nurgal asuv hiiglapää näis talle vastu naeratavat.

Pablo süda põksus ägedalt. Mõte, et salalik, kardetav indiaanlane veel viimasel hetkel Mariale häda võis sünnitada, pani teda hirmu pärast värisema. Hingamist tagasi hoides, ettevaatlikult samm-sammult edasi liikudes ja teraval pilgul ümbrust uurides, astus ta lagunenuid müüride vahele. Alalhoidunud ruumidesse tungis ülalt valgus. Surmavaikus valitses jämberringi, mida isegi pageva sisaliku sahin ei seganud.

Pablo mäletas hoone eelmisel külastamisel avausi näinud olevat, mis maa-alustesse ruumidesse viisid. Kuigi Tamay nähtavasti teadis, et ebausklik hirm pärismaalasi sellest hoonest eemale peletas, pidi ta ise nagu Pablogi vaba olema vaimudekartusest. Sellepärast võis oletada, et ta just maa-alustes ruumides endale peidupaiga oli leidnud.

Pablo hiilis ühe avause poole. Kaunis hästi alalhoidunud trepp viis siit alla, kuid mingi jälj ei lasknud oletada, et teda hiljuti oleks tarvitatud.

Pablo kuulatas.

Äkki võpatas ta — vaevalt kuuldav ohkamine nagu vaikne kaeblik tuulepuhang puutus ta kõrva.

Külm jüdin käis tal üle keha. Kas kord siin tapetute surmaohked siis ikka alles veel nels müürides vastu kajastid? — Kuid peagi vabanes ta jälle ebausklikust tujust.

Hääl oli siigavusest kostnud. Nagu saaki varitsev panter sammus Pablo nüüd trepist alla, kuulmatult nagu metsade valitseja. Ta jõudis alla, trepil oli olnud kakskümmend astet. Ta ette ilmus müüritud käik, mis käänas paremale ja vasakule poole. Kälgus oli pime. Jälle kuulatas Pablo. Ei midagi, ükski hääl ei seganud vaikust.

Ta pööris paremale poole, ettevaatlikult

luurates — siis hiilis ta aegamööda, kuulmatul sammul edasi.

Umbes paarikümne sammu järele silmas ta nõrka valgusekuma.

Ettevaatlikult hiilis ta selle poole.

Valgus tungis läbi käigu seinast asuva avause.

Ta jõudis selle avause juure.

Valgus muutus heledamaks.

Pablo seisatas ja hingamist tagasi hoides, sirutas ta pää aegamööda ja ettevaatlikult ettepoole.

Oo — oo — süda tõmbus tal kramplikus valus. Sääl lamas ta õeke karedal, rohust ja loomanahkadest valmistatud asemel, katte kätega oma näokest.

Mitte kaugel temast istus süngelt enda ette vahtiv tigrero.

Väike ruum sai oma valguse ülalt läbi avause laes. Hetkeks tärkas Pablos mõte meest maha lasta, kuid ta kartis, et tagasi-põrkav kuul võiks Mariale häda sünnitada. Nüüd silmas ta Tamay püssi — see asus sissekäigu lähedal ja machet lamas selle kõrval; mees oli relvitu.

Jällegi kõlas Maria huulilt õrn ning siiski nii südantlõhestav valus, kaeblik heli.

Nüüd ei jõudnud ta kauem paigal püsida, vägeva hüppega sööstis ta kõrvalruumi ja seisis, püssi laskevalmis hoides, Tamay ja ta relvade vahel.

Kuuldes kõra, kargas kütt kilrest piisti ja nägi enda ees Pablo vätkuvald silmi.

Maria ehmatas, ta käed vajusid alla ja — keset ülalt langevat valgust seisis ta ees tema Pablo.

Rõõmuhoise: „Vend!“ kõlas ta huulilt ja kajast seintelt vastu — ta tõusis piisti, sääl haaras äkki Tamay ta käest kinni ja rebis ta hooga enda ette. „Lase, sa ei taba mind, vaid oma õde.“

Pablo seisatas tardunult paigal.

Kohkumisest vaikivat Mariat enda ees hoides, astus Tamay, enne kui üllatatud Pablo ta kavatsust jõudis aimata, mõned sammud tagasi ja kadus neuga äkki etteulatava müüri nurga taha.

Hirmu ja ahastuse pärast karjatades ruttas Pablo talle järele — müürimurga taga oli teine maa-alune käik ja sääl jooksis Tamay, Mariat silles kandes. Pablo tormas talle järele.

Tigrero käänas ümber käigu nurga.

Käigus valitses sume hämarus, mis vaevalt lubas eraldada küti viirastuslist kuju.

Surmaahastuses edasi sööstes jõudis ta käigu nurgani ja nägi veel viimasel hetkel Maria valget kleiti vasakule poole ka duvat.

Ta oli tugev ja väle, aga ka tigrero oli terasest lihastega mees. — Jällegi silmas ta Tamayt, kui ta käanakuni jõudis. Käik viis ülespoole, hoone alt välja õue; valgus, päevalgus voolas talle vastu.

Pablo jõudis väljakäiguni, aga juba ronis Tamay, nagu kaljukits, Mariat süles hoides, üles mööda kaljuseina. — Talle järele Pablo, raskelt hingates.

Elukardetav ronimine kestis minutiliseid. Nagu kütt põgenevale saagile järgis Pablo tigrerole. Äkki seisatas Tamay.

„Isegi ta korjust ei pea te saama!“ karjus ta eredalt.

Üks panter — kes sääl oli puhanud ehk kelle pesa sääl asus, kargas hüglahüppega püsti ja põgenes härmunult kaljudesse.

Tardunult, liikumatult seisis Tamay paigal, kelle hinges seda nähes sääl pesitsev ebausik vägevalt lökkele pidi lööma. Panter — kuningate võsu kaitseingel — sääl ta oli.

Tume, ähvardav kuju, nagu kaljuseinast tõusev mardus, ilmus Tamay selja taha, päikesekiirtes vilkus machet, Tamay langes kummuli ja Tenanga hoidis oma tugevates kätes meelemärkuseta Mariat, selstes siin avava, sügava kuristikku serval.

Hõise täis piiritud, ülevoolavat rõõmu kõlas Pablo huultelt, kajas kaugele läbi kaljude, läbi õnnetuse maja mahajäetud müüride ja tõusis kõrgele taeva poole.

Hetkel oli ta Tenanga kõrval ja võttis Maria oma sülle, murelikult vaadeldes neiu kahvatanud nägu.

„Oo, oo Maria, Maria, mu õeke.“

Sääl avas neid oma silmad ja vaatas täis armastust ta üle kummardavasse näkku; ta huultele ilmus õrn naeratus täis õnnelikku rõõmu: „Pablo, mu vend!“ Siis sulus ta uuesti silmad.

Hoolsalt, nagu oleks ta väike laps, hoidis Pablo teda oma süles, murelikult vaatles ta neiu kahvatut, piinatud nägu ja kuulatas ta hingamist.

„Lase, sa ei taba mind, vaid oma õde!“

Viimaks tõstis ta uuesti laud.

„Oo Pablo, kui hää, et sa siin oled.“

Siis aga küsis ta kartlikult ringi vaadates: „Kus on see hirmus inimene?“

„Ta on ära, õeke, ära enam karda.“

Tenanga oli surmavalt haavatud tigrero korjuse jalahoobiga barrancasse paisanud.

„Oo Pablo, kuidas olen ma kannatanud!“

„Vaene Mariquita. — Aga nüüd oled sa oma venna juures ja kõik muutub jälle hääks.“

„Oo Pablo, Jumal on armuline. Olen alati sinu eest palvetanud, sest ajast saadik, kus sind meie keskel röövitä ja ta on mind kuulda võtnud.“

„Ja mind isegi sinu juure läkitanud, õeke.“

Maria istus nüüd ta kõrval kalju otsas ja oli oma pääkese ta õlale nõjatanud, nagu ta seda lapsena alati oli harjunud tegema.

„Kuidas käib ema ja isa käsi, Pablo? Milline mure peab neil minu pärast olnud olema!“

„Jah, armas, seda oli neil küll.“

„Vii mind nüüd aga kiiresti nende juure.“

„Ni kiiresti kui võimalik.“

„Kas sa ka tead, et mul nüüd ka üks vanaisa on?“

„Jah, kuulsin sellest.“

„See on üks vana, südamlik mees. Aga isa ja ema jäävad ikkagi mu armsateks vanemateks. Sellegi pääle vaatamata võin ma ju vanaisa armastada, eks ole?“

„Aga muidugi.“

Pablolle valmistas ta lapselik vestlemine südamlikku rõõmu. Et teda mitte kurvas-tada, vaikis ta kindral Lerma jäleda tap-mise üle. Kuid päev veeres õhtule, ning sellepärast pidi öölaagri pääle mõtlema hak-kama. Õrna, piimatud neidu ei võinud lu-bada ööd väljas mööda saata. Pablo pööris Tenanga poole ja küsis selle arvamist ulu-aluse suhtes.

„Kas nägid paaneriit, isand?“

„Nägin teda ja ta äkilisele ilmumisele võlgneb donna Maria oma elu.“

„See oli sinu kaitsesingel, isand, ta kait-ses seda, mida sa armastasid.“

„Ja ootas sellepärast mind siin nende varemete läheduses,“ vastas Pablo naera-tades. „Kuid,“ jätkas ta, „mis sa arvad, kui donna Maria seks ööks asetame neisse ruu-midesse, nad on kuivad ja õhk neis on värsk.“

„Jah, isand, sest ajast saadik, kus sinu jalg neisse astus, pole see enam õnnetuse maja, tahan ühes sinuga sennorita rahulikku und valvata.“

„See on sinust tubli, mu sõber. Mari-quita, see siin on Tenanga, minu ja sinu sõ-ber; ta on mulle ja ka sulle elu päästnud.“

„Kui hää sa oled, Tenanga, tahame alati sulle tänulikud olla.“

„Kuid nüüd ronime kaljult alla, sest mui-du jõuab pimedus kätte.“

„Nagu soovid.“

Pablo võttis Maria käe ja juhtis ta kal-jult alla, teda hoolsalt iga väärsammu eest hoides.

Läbi väikese värava leidsid nad sisse-pääsu ülemistesse kodadesse.

„Valmistan sulle all aseme, Mariquita.“

„Ei, ma kardan sääl, otsi mulle siin ülal paik, kus vähe magada võiksin.“

Pablo läks alla ruumi, kus ta Maria oli leidnud. Tigrero oli nähtavasti juba tihti siin viibinud ja maa-aluseid ruume peidu-paigaks tarvitanud. Pablo leidis pehmeid loomanahku, suure, sooja poncho ja toidu-aineid — hulk banaane ja praetud põdra-kihtsu.

Ta kandis kõik üles ja valmistas ühe vä-hema ruumi tõmbetuulest varjatud nurka

oma hoolealusele pehme aseme puhka-miseks.

Vaimudekartusest vabanenud Tenanga korjas kuivi oksid ja lehti ning peagi pragi-ses lõbus tuluke kivistel, vanadusest sam-maldanud põrandplaatidel.

Kõik kolm istusid tule ümber maha ja Pablo ulatas Mariale toitu. Meeleldi võttis ta ja söi.

Ka mõlemad noormehed sõid suure isuga.

„Nüüd Pablo, pead sa mulle jutustama endast ja kuidas sa siia sattusid.“

Ja Pablo jutustas oma rändamisest ja kõigest muust, mis taga oli juhtunud. Imes-tusega kuulas Maria päält. Kui ta sellest kõneles, kuidas mayad teda vana templi ees oma kuningana olid austanud, plaksutas neid rõõmsalt käsi: „Siis oled sa süski ikka päris õige prints,“ ütles ta naeratades. Ka kuulis ta rõõmuga, et Pablo nüüd oli rikas mees. Suurt kurvastust valmistas talle aga teade, et donna Inez ja kõik teised teda surnuks olid pidanud ja vahest praegugi alles pidasid.

„Oo, kuidas võis hää emake küll nutta oma kallima pärast! Vii mind nüüd aga õige kiiresti tema juure, Pablo.“

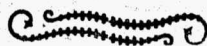
Siis algas ta jutustust oma juhtumistest. Pooluimane hirmu pärast oli ta Tamay ja neegri kätte sattunud, kes ta siia kaljudesse olid vedanud. Kuid, kuigi Tamay oli olnud kare ja hirmuäratav, kuigi teda oli vangis hoitud, oli vana indiaanlanna, kes oli ta ai-nukeseks valvajaks, talle kõik annud, mis tal enesel oli ja kõik teinud, mis iganes võima-lik, et tal enam-vähem mõnus oleks olla.

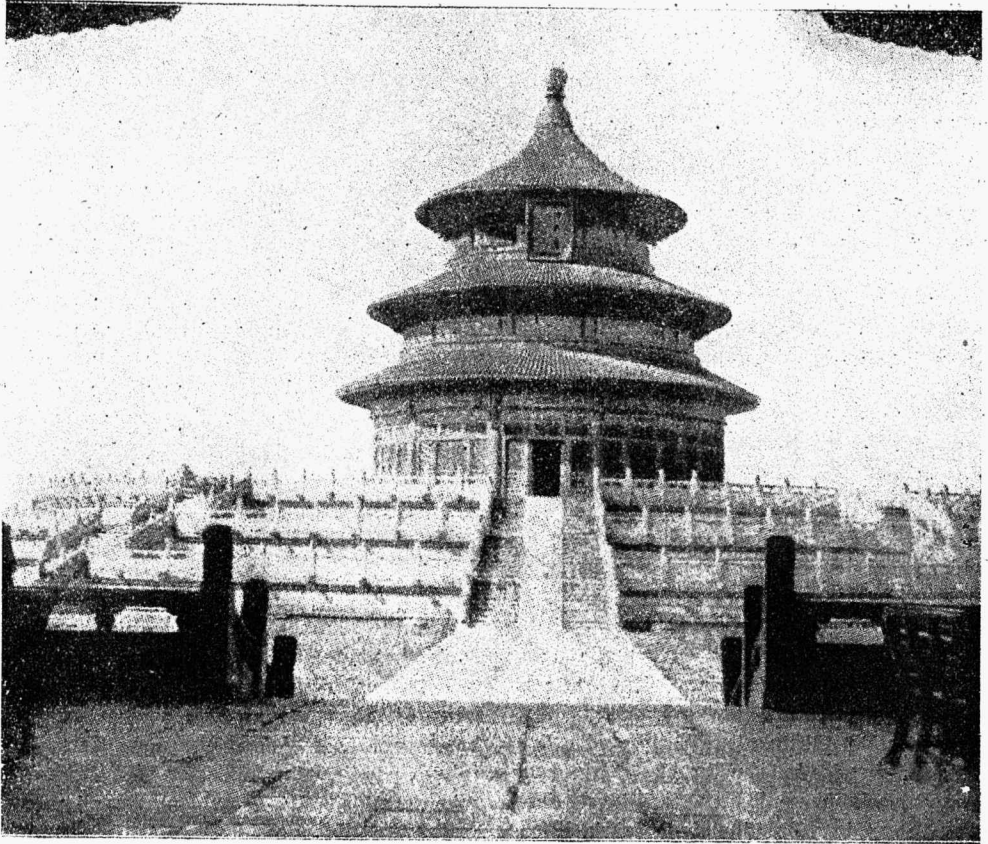
Nõnda istusid saatuse käe läbi juba nii varakult kokkujuhitud lapsed koos ja kõne-lesid üksteisele oma juhtumistest ja tuleviku lootustest.

Viimaks heitis Maria hoolsalt valmista-tud asemele, kuna Pablo ja Tenanga end oma ponchodesse mähkisid ja piüssidega kaenlas kõrvaltoas põrandale sruutusid, et valvata hukatusest päästetud lapse und.

Vilkuvad tähed palstsid aastasadandete kestel mahajäetud kodadesse ja soe, õine tuul liugles läbi neid matvate puude ja pöö-saste.

(Järgneb.)

„Taevatempel“ Pekingis, endiste keisrite ohverdamispaik, ümbritsetud suurest pargist.

HIINA — VANA JA UUS.

„Vikerkaarele“ kirjutanud G. M.

(Järg.)

Vaevalt on vikerkaarlased kunagi kuulnud Hiina kõnekeelt. Nende silmi on aga aegajalt puutunud Hiina nimed, mis kõik ühesilbilised. See on iseloomustav kogu keele kohta: Hiina keel on ühesilbiline.

Kuidas, küsib lugeja, võivad hiinlased siis ometi väljendada oma mõtteid? Meie keel pole ühesilbiline, ometi leiavad meie keeletargad, et keel on veel vaene, ja loovad järjest uusi sõnu. Kui vaene peaks siis olema Hiina keel! Ometi pole see nii: hiinlased suutsid oma veidra keele varal luua kirjanduse, mida võivad häbenemata seada kõikide teiste rahvaste toodangu kõrvale.

Hiina (Pekingi) keeles on ainult 420 alg-sõna. Nende abil väljendatakse kõik mõis-

ted, mis võivad ette tulla. Üksikutel sõna-del on sellepärast 20 ja enam mõistet. Kas ei ole siis Hiina keel väga segane ja raske? Seda ta on: vaatame, näiteks, missugused tähendused on sõnal shō:

ajalugu	annetama	maja
palkama	olla	suguvõsa
surnukeha	kõva	algus
turg	ikaotama	lasta minna
sõjavägi	kuulutama	katsuda
lövi	vaatama	sündmus
usaldada	kümme	võim
teenida	üles tõstma	ohvitser
luule	kivi	vanduma
aeg	inimpõlv	mööda minema
teadma	sööma	juhtuma

Kui hää, ütleb vikerkaarlane, et Hiina keel pole võetud meie koolide programmi! Kannatust! Need pole kaugeltki veel kõik raskused, mida emakeel sünnitab noortele Hiina õppuritele. Iga sõna muudab oma tähendust selle järele, kas hääldada teda pikemalt või lühemalt, tõusva või langeva häälega, küsivalt või käskivalt. Isegi see ei aita ilma teiste abinõude tarvitusele võtmata. Hiina perekonnaisa ei teaks, kas tema kanakuuris on rebane või tiiger, kui sõnale hu, mis võib tähendada nii rebast kui tiigrit, ei võetaks lisaks sõnad lao ja li (vana ja kassisarnane). Alles siis võime nimetada loomi eksimata: lao hu (tiiger) ja hu li (rebane).

Hiinlastel pole tähti. Iga sõna jaoks, mis leidub mõnes paksus sõnastikus, on oma märk. Vaesed Hiina õppurid: Kuidas mahtus nüsugune Hiina kirjaväsi nende pääajudesse?

Hiina kirjakeele äraõppimine pole siiski nii raske, kui ta näib. Ja et ta seda pole, püüan ma vikerkaarlastele kätte õpetada mõned üksikud Hiina kirjamärgid.

Mida võib tähendada allkirjutatud märk 1? Mis muud kui päikest? Ajajooksul on sellest kujunenud seni tarvitusel olev märk 2; mida võib tähendada märk 3? — See on kuu, ta kirjutatakse nüüd nr. 4; nr. 5 oli suu, nüüd nr. 6; nr. 7 mäed, nüüd nr. 8; nr. 9 — Jumal, nüüd nr. 10; laps nr. 11; ja vikerkaarlased, teades, et Hiina keisrit nimetati Jumala pojaks, võivad ise kokku säada tema nime: nr. 12; nagu näha, pole see sugugi raske.

1. ○	8. 山	15. 月
2. 日	9. 火	16. 女
3. 月	10. 天	17. 子
4. 月	11. 子	18. 好
5. ○	12. 天子	19. 女
6. 日	13. 日月	20. 天
7. 山	14. 日	21. 天

Mis on nr. 13? Nr. 14 oli päike; nr. 15 oli kuu; mõlemad märgid kokkukirjutatult on „valge“. Nr. 16 on naine; nr. 17 oli laps; nr. 18 on „hää“. Sama naine katuse all on „rahu“: nr. 19; ja kaks kätt nr. 20, enne nr. 21, on „sõprus“

Keel sünnitab Hiinas igal sammul suuri raskusi. Meie ladujad peaks oma saatust kergeks, kui nad teaksid, et Hiina leheladujad tarvitavad kuni 7000 mitmesugust märki!

Aga miks pole siis hiinlased seni tarvitusele võtnud harilikke Ladina kirjatähti? Miks peavad nad nii kangekaelselt kinni igivanast ja määratu raskest kirjaväisist? Neil on selleks küllalt kaaluvad põhjused.

Ka jaapanlased tarvitavad Hiina kirjaväisi; nad võivad hiinlastega vahendituse kirjavahetuses olla, ilma et nad tarvitseks osata Hiina keelt, sest neil on ühiste mõistete jaoks ühed ja samad märgid. Hoolimata sellest, kas lugeja on jaapanlane või hiinlane või korealane, on temale mk. 7 ikka „mäed“, vaatamata selle pääle, missuguste täis- ja umbhäälikutega tema hääldab sellele mõistele vastavat sõna oma rahvuslises keeles. Hiina kirjakeel on seega Kauge-Ida rahvusvaheline keel, Kauge-Ida esperanto, midagi, mida asjata otsid muidu nii arenenud Lääne-Euroopas.

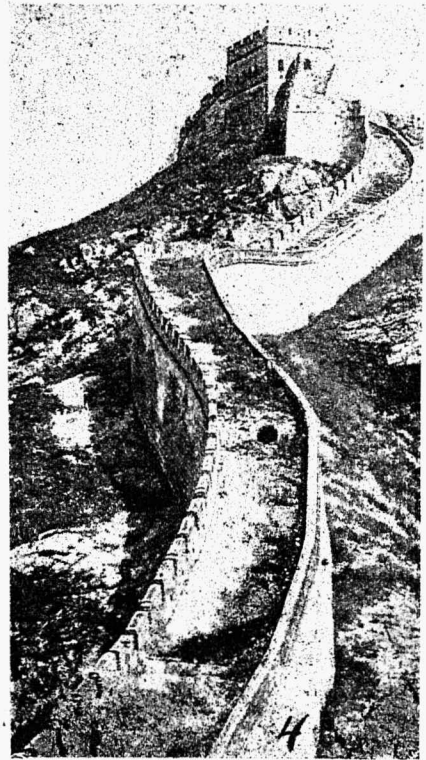
Ülal nägime kui mitu mõistet väljendab üks ja sama silp shō; kui nüüd selle asemel, et kirjutada tema üksikute mõistete märke, kirjutada lihtsalt shō, Ladina tähestikus, kas saaks siis isegi haritud hiinlane aru, mida selle all mõeldakse? Jaapanlastel on mitmesilbilised sõnad, nagu meilgi (Jaapani ja Soome-Ugri keelte vahel on teatav sugulus), neil oleks kergem tarvitusele võtta Ladina tähestikku, kuid ometi eelistavad nad kogu oma edumeelsuse pääle vaatamata vana, Hiina kirjakeelt, milles näevad lugematute inimpõlvete vaimuvilla ja mõitvat teadusliku arenemise tegurit.

Veel on põhjuseid, mis sunnivad hiinlasi kinni pidama oma vanast kirjakäelest. Ta on lüüts, mis hoiab koos kõiki Hiina maaalal asuvaid rahvaid. Neil rahvail pole ühist kõnekeelt; Hiina asunik kauges Mandshuurias ei saa aru lõuna päikese all tumedaks kõrbenud hakkaalase kõnest; kuid neil on ühine kirjakeel, mis neile tuletab meele ühist kõngu, ühist mõtteviisi, ühiselt kõlb-

lisi veendumusi ja ühist kirjavara, mis on seni põhjatumaks teadusliku ja vaimlise süvenemise allikaks.

Siiski valitses ka Hiinas, kuigi ainult ametlikult, ligi 300 aastat võõras keel. See oli siis, kui veel kord tõusis üks Turaani rahvastest määravaks teguriks Hiina ajaloos: 17. aastasaja esimesel poolel valdasid maad mandshud, ja 1644. a. asus troonile Mandshu suguvõsa. Oma allaheitmise märgiks sunniti kõiki meessoost hiinlasi kandma pikki patsse. Mandshu keel muutus ametlikuks kõnekeeleks. Mandshud moodustasid eesõigustatud elanikkude kihi, kellest värvatakse põlist rahvuslikku sõjaväge ja kelle asukohaks „Tatari linn“, üks Pekingi osadest. Pärast 1908.—11. a. uuendusi moodustasid mandshud „Pekingi väljäväe“, 40.000-lise hästi väljaõpetatud väeosa. Ometi ei suutnud nemad kaitsta Mandshu suguvõsa 1911. a. revolutsiooni lahtipuhkemisel. 12. jaanuaril 1912. kuulutati välja viimase alaealise Mandshu keisri lahkumine troonilt. Sellest ajast pääle on riigi saatuse otsustamine rahva enda kättes. Valitsuse keeleks sai jällegi Hiina keel.

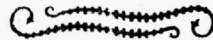
Hiina rahvas, kuigi maailma arvurikkam rahvas, keda 1923. a. andmete järele loeti 330 miljonit suuruseks, on meile veel ikka salapärane ja tundmata. Sellest hoolimata ei jätnud hiinlased meid kahe silma vahele. Teated meie vabadussõjast ilmusid järjekindlalt pea kõikides Hiina ajalehtedes. Hiina esitaja Rahvasteliidu 1920. a. täis-

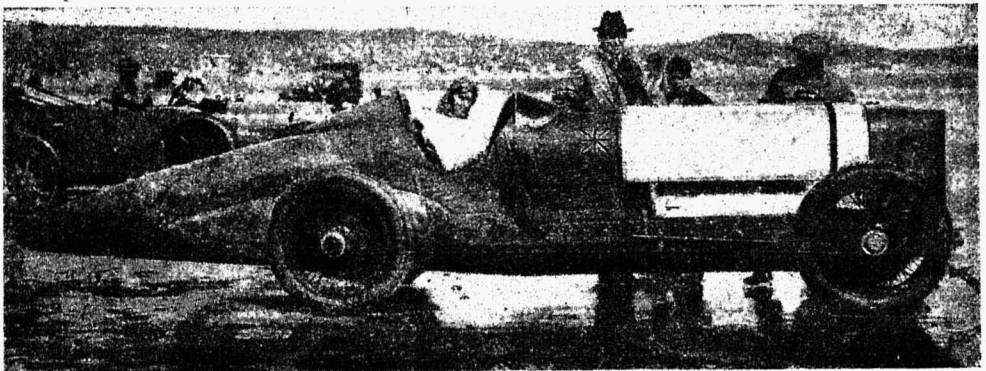
Osa suurest Hiina müürist.

kogus dr. Sze nõudis südikalt Eesti vastuvõtmist Rahvasteliitu.

Aegade jooksul ei jõua vist mingi „Hiina müür“ enam lahutada rahvaid ega takistada neid huvi tundmast üksteise vastu.

Inglise kiirem auto — 150 Ingl. miili tunnis.

NOORED ÕPPURID MITMEST MAAILMA- KAAREST.

E. Berté järele Prantsuse keelest Ally V.

Lao — hääsüdamlik hiinlane.

(Järg.)

Wen-Hfo-Kung'i ümbrus kihas päält-vaatajaist. Meil kandidaatel polnud kerge rahvamurrust läbi tungida. Lõpuks pääsin uste juure, mille vahiks sõdurid-tatarlased. Kontroleerivale mandariinile ette näidates oma pääsetähe, võisin astuda teaduse temp-
lisse.

Siin valitses arusaamatu rüüselamine, tu-
handed kandidaadid kuld ja kristallist kuulikestega jooksid läbisegi; igalpool val-
vas sõjaväe patrull segaduste eemalhoid-
miseks. Wen-Hfo-Kung'is teenivad man-
dariinid püüdsid kõigest jõust sisemist kor-
da alal hoida.

Vähe aja pärast sammusid eksamitegi-
jad toredasse templisse keset aeda, mis
pühendatud Konfutsiusele, et palvetada
enne rasket ettevõtet. Templist mindi ruu-
mikasse hoonesse, mis sisaldas eneses hul-
ga fllukesi kambrikesi, üks igale kandidaa-
dile. Neisse kambritesse lukustati eksami-
tegijad kolmeks ööks-päevaks, tähtaeg,
milleks ülesantud tööd pidid valmis olema.

Kogu aja, mis sääl viibisime, oli meie
järelevalve üks valjematest, et meil üks-
teisega ning kõrvaliste isikutega mingit
ühendust poleks. Meile anti mõned poog-
nad kirjapaberit, tinti ja pintslid. Enne
kambrisse astumist otsiti meid hoolega

läbi, et midagi keelatud asja kaasas poleks.
Kambris rippus tahvlike, kuhu oli kirjuta-
tud teemi päälkiri. Kui kõik tingimised
olid täidetud, pitseeris mandariin-üleval-
taja iga toakese ukse. Ettevaatuseks säeti
käikudesse valvurid, kes vahetusid päeval
ja ööl.

Kamber, kuhu mina asusin, oli väga kits-
sas ja nõnda välke, et vaevalt end ümber
pöörda sain. Pääle lihtsa laua, pingi ja vi-
letsa sängi polnud sääl mingit majariista.
Juure lisades sellele halva toidu, mida
meile anti ja teisi halbtusi, millest kõnelda
ei maksa, saate aru, kui palju üleilgset
piina pidime neil kolmel päeval välja kan-
natama. Püüdes ei mällegi pääle tähele-
panu pöörda, süvenesin töösse. Kavatse-
sin oma kirjatöö võimalikult hästi lõpetada
ning kõiki mõtteid koondades töötasin päe-
val ja ööl. Kui valmis olin, lugesin kõik
hoolega läbi ja rahuldusin täiesti.

Sääduse järele pidime oma kirjatööd
ära andma mitte originaalis, vaid koopias.
Aga töödelt koopiat võtta me ise ei tohti-
nud, selleks olid määratud eraldi kopistid.
Kahtlemata oli see määrus tehtud selleks,
et eemaldada igasugu kõrvalekaldumisi.

Et oma kohust tähta, nõudsin esimeseks
omale ärakirjutajat. Viibimata ilmus see.
Võite ette kujutada, milline oli minu ülla-
tus, kui ma sisseastuvas kopistis oma en-
dise õpetaja Tsin'i ära tundsin.

III.

Rahutuste üleelamine. Öiglane kohus.
„Kang“. Helesinine kuulike.

Tsin ei väljendanud sugugi, et mäletas alandust, mis paar aastat tagasi minu pärast temale osaks sai. Päälegi sundis teda kristallkuulike, mida mütsil kandsin, aupakkumisele, Tsin tegi hulga kummardusi minu ees, soovis mulle õnne ja ülistas mu isa ja esivanemaid.

Vastasin kaunis külmalt kõigi ta ebaõiglaste meelitusete pääle. Tsin oli vahepeäl oopiumi pruukimisest hoopis viletsamaks jäänud. Nägu oli kollane kui pergament, silmad augus ja pikk pats, millega mind sageli oli nuhelnud, oli hoopis hall. Tema kõnes ja liigutuses oli midagi petlikku, mis mind ettevaatusele sundis. Kuid ma ei lüüdnud mingit kahtlust tema vastu, andsin vaid kirjatöö ära ja palusin võimalikult õigelt ära kirjutada. Lubades korralikult toimida, algas Tsin uuesti oma kummardusi ja ülistusi ning kaasa võttes mu kirjatöö lahkus.

Mind valdas äkki rahutus. Kartsin, et Tsin kätemaksutuhinas ei jäta juhust kasutamast, et mängida halba mängu minuga.

Kes tunneb Hiina tähestiku raskusi, sel on arusaadav minu hirm; liig lühike on inimese elulga seks, et seda täiesti tundma õppida. Meie tähestik, mis alguses sisaldas 214 tähte või sõna, on mitmesuguste muutuste ja täienduste läbi kasvanud praegusel ajal 40.000 üksiku märgi pääle. Ning kõik, mis mõtteliselt mitmesugused, on väliselt üksteise sarnased, mis eralduvad vaid vähemärgatava joonekesega ehk mõne üksiku rõhuga. Neid rõhke on meil viis. Iga väiksem viga võib lause tähendust muuta; näiteks välsakat tervitust — tooreks sõimuks j. n. e.

Kõike seda teades tuln otsusele, et kui minu endine õpetaja mulle kätte maksta tahab, siis tal midagi kergem polnud kui see. Maksab ainult mõned jooned ja rõhud juure lisada ehk läbi tõmmata ja terve minu kirjatöö sisu on rikutud. Eksamil kukun läbi ja mu tuleviku ilusatel unistustel on lõpp.

Mitu tundi möödusid kõige suuremas rahutuses. Mida rohkem ma mõtlesin, seda

rohkem jõudsin otsusele, et Tsin on valmis igasugu halbtustele. Kusagil polnud mul asu, jahutasin vaid uste ees, mille taga Tsin mu kirjatööd ümber kirjutas.

Lõpuks astus Tsin välja. Kohates mind kohkus ta ning kui oleks tal kiire, tahtis rutata mööda minust. Ent tahtsin teada tõtt.

„Tsin,“ ütlesin ma, „näidake, kuidas minu kirjatöö ümber kirjutasite?“

„Mul ei ole teda, isand Lao,“ vastas ta. „Päälegi keelab säädus mind seda teile näitama.“

„Tahan näha koopiat,“ nõudsin ma uuesti. „Teie tõendate, et teil pole minu kirjatööd, kuid mis see on?“

Nende sõnadega tõmbasin ta taskust välja mõned tuschiga täis kirjutatud lehed. Tundsin enda kirjatöö ja Tsini äravõetud koopia.

Kuidas Tsin ka ei piitunud minu ära käskuda lehti, jõudsin siiski neid kiirelt üle lugeda. Oh hirmust asja! Kõik rõhud olid haledal moel segatud, mõte oli lolluseni muudetud. Sarnane töö võis mandariinidele ainult naeru sünnitada. Pole raske kujutella, milline viha minus võimust võttis. Harva, väga harva, vaatamata enda äkilise iseloomu pääle, mille pärast isa sageli minuga tõreles, vihastasin ma nõnda. Viha, põlgus ja meeleheide keesid mu hinges ja segasid mu mõistuse. Kargasin kõlvatumale kallale ja kõigest jõust peksin teda rusikatega. Ta ei hakanud vastu, vaid tõstis niisugust kisa, et kõik kohale jooksid.

Jooksid kohale sõdurid ja ülevaatajad. Ma ei mõtelnudki peksu järele jätta. Kuid asi muutus.

Samal hetkel kui mul oli kokkupõrge Tsin'iga, oli Wen-Hio-Kung'i illem mandariin ringkäigul politseiga. Kuuldes kisa, sammus ta meie juure ja nägi mu tegu.

Kõrge ametnik ei pärinud seletusi, pääsi: oli selge, et olin rikkunud korda.

„Mis see tähendab!“ hüüdis ta. „Kandidaat peksab ära kirjutajat. Andke talle kakskümmend bambust!“

Välgukiirusel haarasid sõdurid mu kinni ja ladusid kakskümmend hoopli, tähelepanemata jättes minu seisust, nagu poleks mu

mütsil olnud kristallkuulike, vaid pudelikork.

Juba varem tähendasin, et ihunihtlust meil autuks ei peeta ja kõigile see osaks võib saada. Sellepärast allusin peksule täiesti rahulikult.

Selle vastu Tsin'i nagu otse hiilgas mõnutundes. Kogu aja noogutas ta päaga ja kõhvtine naeratus ei lahkunud ta huultelt, ning pats kõikus siia-sinna. Minu peksu päältnägemine täitis ta südant rõõmuga ja ta pilkav vaade nagu rääkis: „Ometi kord said ka sina keppi maista!“

Kui peks lõppes, tõusin üles, tänasin mandariini nagu kord nõudis ja tahtsin ära minna. Ka Tsin tahtis kiirelt kaduda, kuid ülem peatas meid mõlemaid.

„Mis sundis teid Wen-Hio-Kung'i korda rikkuma?“ küsis ta minult. „Mis juhtus teie vahel?“

Jutustasin, mis juhtunud, ja lisasin juure, et Tsin'i alatus mind niivõrd ärritas, et kaotasin enesevalitsuse.

Ülem pööris Tsin'i poole ja hakkas teda üle kuulama. See püüdis end igapidi vabandada ja õigeks teha. Kuid andmed olid liig selged ja ülem leidis, et mul ikkagi oli õigus. Ta käskis Tsin'i põlvitada.

„Sarnased juhused on sääduses ette nähtud,“ ütles ta, „igat ärakirjutajat, kes kuritahtlusest püüab rikkuda temale usaldatud töid, karistatakse surmanuhtlusega. Ja sellepärast mõistan Tsin'i surma poomise läbi. Kuula ja värisel!“

Ülem toimis valjult, kuid sääduse nõuetele vastavalt ja Tsin'il ei aidanud muud kui sellele alluda ja pääleegi tänulik olla, et talle ei mõistetud halvemat surma, näiteks pää otsast ralumine, mida meil loetakse kõige alandavamaks. Poomisele mõistetutele seotakse kaela siidinöör, kaks sõdurit haaravad otsest kinni ja tõmbavad üks paremale, teine vasemale poole. Ainus hetk ja kõik möödub.

Kui ehmus Tsin kuuldes seda. Ta nagu muutus tuhakarvaliseks, mis krampplikult tõmbus. Ta ei palunud armu, teades, et see asjata, vaid kogu aeg vaatas paluvalt minu poole.

Leidsin isegi, et nuhtlus oli süüist raskem. Oleks nüheldud Tsin'i kahe- ehk kogu kolmekordse peksuga, ma ei oleks

haletsenud. Tõsi, et Taevapoja riigis inimese elu vähe hinnatakse, aga mulle paistis, et Tsin siiski liig kallilt peab tasuma tehtud ülekohut.

Juba toodi ahelad, et siduda hukkamõistetut. Ehk ma küll otsekohe ei julenud ta eest armu paluda, julgusin siiski mandariinile lausuda:

„Teie otsus on tark ja õiglane ning meie säädusele vastav, aga kui see viibimata täidetakse, ei saa seda enam hääks teha, mida Tsin rikkus. Minu kirjatööl, mida nii suure hoolega valmistasin, poleks mingit väärtust. Palun teid, käskige Tsin'i seda enne ära parandada, ja siis toimige, kuidas vaja.“

Mandariin oli nõus. Vabastades sõdurid, käskis ta valjult Tsin'i mu kirjatöö koopta ära parandada.

Meid lukustati ühte kambrisse ja Tsin algas tööd. Ta värises kui palavikus ja pintsel hüppas tal käes. Õnneks ei tarvitanud parandamine palju aega. Mõnes kohas lisas ta juure joone, teises kohas parandas rõhu ja sel kombel sai kirjatöö jälle oma algsisu tagasi. Mandariini käsu päale võrdlesin koopiati originaaliga ja andsin siis parebid mandariinile, kes neid siis põhjalikult läbi vaadates tasku pistis, et neid isiklikult eksami büroosse anda.

Päale selle käskis ta Tsin'i vanglasse viia ja järgmisel päeval kohtuotsus täita.

Esimese palve täitmine andis mulle julgust, ma langesin mandariinile ette põlvili ja hakkasin teda paluma.

„Mu isand, Teie olete targasti teinud, säädus karistab igat ülekohut. Aga ülekohus, mida valmistanud mulle Tsin, on nüüd hääks tehtud; olge armulik õnnetuma vastu. Palun Teid, kinkige talle elu: muutke surmanuhtlus mõneks muuks karistuseks.“

Minu eestkostmine äärmiselt üllatas mandariini. Kaastundmus on võõras taevapoegadele. Kõige hirmsamat hukkamist vaatab rahvas kui toredat näitemängu.

Mandariin jäi mõttesse. Siis ütles ta:

„Olete alles noor ja ei saa aru, kui võrd tähtis on vali käsutäitmine. Tahaksin teada, mis sunnib teid Tsin'i eest paluma?“

Vastasin avalikult, et lapsepõlves Tsin oli minu õpetaja. Vaatamata sellepeale, et

ta praegu oleks rikkunud minu edasijõudmist, olen siiski temale tänulik.

Mu kõne väga meeldis ülemale. „Hää“, ütles ta, „teie eestpalvel halastan Tsin'i pääle. Muudan surmanuhtluse „kangi“ vastu. Kolm päeva peab ta kõndima Pe-kingi tänavail „kangiga“.

„Kang“ on midagi tündri sarnast, mille pole põhja all ja teises otsas on väike avaus. Läbi selle avause lastakse tünder nuhtlusealuse kaela ning lasub siis kõige raskusega selle õlgadel. Siis veetakse nuhtlusealune läbi linna. Kandes „kangi“ ei saa ta pikali heita ega käsi tõsta.

Vaatamata karmi karistuse pääle, Tsin ütlemata rõõmustas sarnase pöörde üle. Ta ei leidnud sõnu, et tänada kohtumõistjat, mind ja tervet maailma. Ilmusid sõdurid ja viisid ta vanglasse. Täna des mandariini, läksin koju.

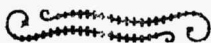
Möödusid kaks ärevat päeva; mul polnud aimugi oma kirjatöö saatusest. Võib olla, tegin mõned jämedad vead oma töösse? Kas parandas Tsin ka kõik ära? Uuesti

valdas mind rahutus ja ei kadunud enne kui eksamitegijate nimekiri sai välja pandud, nagu meil kombeks.

Rahutus muutus suurimaks rõõmuks, kui leidsin enda nime esimeste hulgas, kes õnnelikult sooritanud eksami. Isegi isa, kes alati tagasihoidlik ja kinnine, säras otse rõõmust, sest minu edu mõjus suuresti tema tuleviku kaasa.

Samal päeval, nagu seda nõudis komme, olin kutsutud ühes teiste kandidaatidega Pe-kingi ase-kuninga juure lõunastama. Pääle lõunastamist annetati mulle auhinnana taeva poja (keisri) nimel kullatud kruusike ja miits taevasinise kuulikesega.

Uhke oma edu pääle, läksin koju. Teel sammusin üle tänava nurga, mis klišas rahvahulgast. Äkki kuuldus kisa ja müra. Pöörsin ümber ja nägin õnnetumat Tsin'i sõdurite saatel „kang“ õlgadel. Neile järgnes rahvahulk ja valjusti naerdes vaatasid Tsin'i kannatust. Mul hakkas kahju vaesest mehest. Lähenedes sõduritele, surusin neile pihku mõned rahad ja palusin olla pehmem Tsin'i vastu.

ARAABIAST JA PERSIAST.

Roda Roda järele H—a.

Iman Ebu Jussufi juure — keda Jumal rahu lasku puhata — tuli kord keegi mees ja palus temalt otsustust ühes õiglusküsimuses.

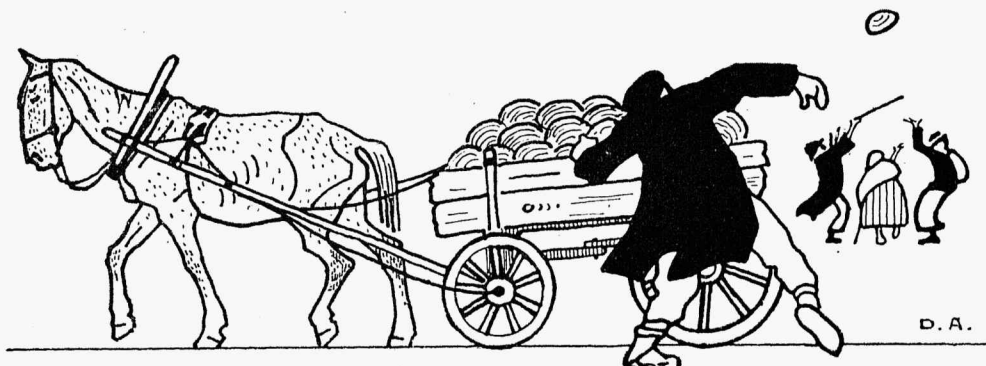
Iman mõtles järele ja seletas lõppeks: ta olevat võimetu lahendama nimetatud küsimust.

„Milleks arvad sina oma kõrge palga saavat riigikassast, kui oled mannetu õiglusküsimuste otsustamisel?“ küsis võõras.

Ebu Jussuf vastas:

„Tea, oo võõras, et riik mulle maksab tasu selle eest, mida tean. Kui ta aga peaks mulle maksuma selle eest, mida ma mitte ei tea, ei jätkuks kogu maailma varandusist küllalt, et mulle tasuda.“

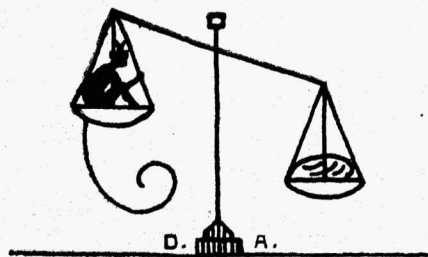
IMELIK PÄTS.

Ennevanasti elas üks mees nimega Andres. Ta oli väga kitsi ja kõva südamega. Kellestki ta ei hoolinud. Iialgi ei tahtnud ta teistele midagi anda. Ükskord vedas Andres sõjaväele leibu. Teel tulid talle sandid vastu. Nähes, et Andresel on terve koorem leibu, hakkasid nad Andreselt leiba paluma. Andrest aga vihastas see nii, et ta maast kive otsis, et nendega sante eemale peletada, kuid ümberringi ei olnud ühtki kivi leida. Pahameelega tõmbas Andres koormalt leivapätsi ja virutas santide sekka! Ise läks koormaga edasi. Sandid võtsid leivapätsi maast üles ja jaotasid selle Andrest õnnistades eneste keskel ära. — Andres heitis õhtul magama ja nägi imelist und: Tema, Andres, suri, hing lahkus ihust ja lendas üles taeva kohturuumi. Sääli töid inglid kaks suurt vaekaussi, et Andrese häid ja kurje tegusid ära kaaluda, kurje tegusid

oli väga palju vaekaussi laotud, häid tegusid polnudki leida. Viimaks pandi vaekaussi see leivapäts, millega ta maa pääl sante pillus — ja see väike päts kaalus kõik pahad teod üles.

Andres ärkas unest ja mõtles: Ime, et see väike leivapäts, mis ma pahameelega santidele viskasin nii palju kaalub! Mitu korda enam kaaluks see anne, mida ma häast südamest annaksin? Sellest unenäost saadik muutus Andres üsna teiseks, paremaks inimeseks. Ta ei olnud enam ei tige ega ilne, alati aitas ligemisi, kus aga võis. Kui ta mõnikord muul viisil abipalujaid aidata ei saanud, kauples ta ennast teoorjaks. Selle eest andis Jumal Andresele vanaeas imetegude võimu. Selle jumaliku armuandega tegi Andres palju häid: aitas inimesi, parandas tõbesid ja haiguseid.

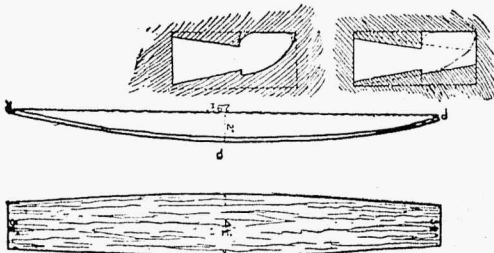
Rahvajutu ainetel.

POISTELE VALMISTAMISEKS.

Tobbogan kelk.

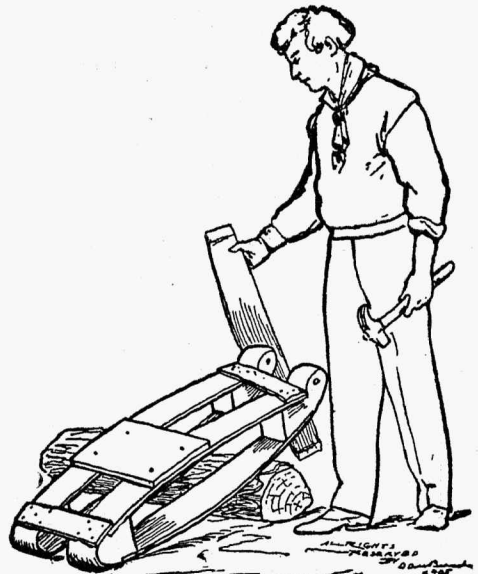
Talv läheneb ja ühes sellega mäest liuglemine, milleks kelku vaja. Harilik kelk ei liugle aga pehmel lumel, kuna kõvapinnalised liumäed meil puuduvad. Pehmel lumel liuglemiseks võib iga poiss, kes vähegi saagi ja vasarat kasutada mõistab, omale ise kelgu valmistada. Selleks on tarvis neli tugevat tünnilauda. (võib ka sirgest laust ise koolutada), keskelt $4\frac{1}{2}$ " lai ja otsadest $3\frac{1}{2}$ " lai, koolutuse sügavus olgu 2" ja laua pikkus 29" (joon. 1). Muidugi võivad möö-

Joon. 1.

dud veidi kõikuda. Pääle selle on tarvis jalaste kokkukinnitamiseks otsadest 4×4 " latti ja tollipaksust lauda põikpuudeks. Seda latti võib ka 4×1 " laudadest valmistada, kokku liimides neli lauda.

4×4 " lattidest valmistage kelgu otsatükid joon. 1 näidatud kujul, võttes tüki pikkuseks umbes 10". Valmistamisel märkige pakule jooned nii, nagu see joonistusel näidatud ja tarvitage joonte järel lõigete tegemisel saagi, siis jääb teil ainult kirve ja hõõvliga paku ots ümarikuks teha. Kui otsatükid valmis tehtud, siis kinnitage naeltega jalaste laud valmistatud tükkide külge ja et mõlemad kelgujalased või poo-

Joon. 2.

led koos seisaksid, naelutage pääle põiklaud nii kui joon. 2 näidatud. Keskmise põiklaud peab umbes 8" lai olema ja kelgu keskkohast natukene tahapoole kinnitatud. Sel teel kerkib kelgu esimene ots veidi üles ja libiseb parem kõigist ettetulevaist künkaist üle. Keskmise põiklaua päälanaelutamisel tuleb enne puust tugi valmistada, mis sinna kohta, kuhu naela sisse lõõte, ülemise ja alumise jalase vahele tuleb panna, muidu vedrub ülemine jalas ja teeb naela sisselöömise võimataks.

Kelgu jalased tulevad alt üle tõrvata ja tulepaistel ehk tulise rauaga tõrv sisse kõrvetada, et jalased vastupidavamad oleksid.

MALE

Toimetaja A. Burmeister.

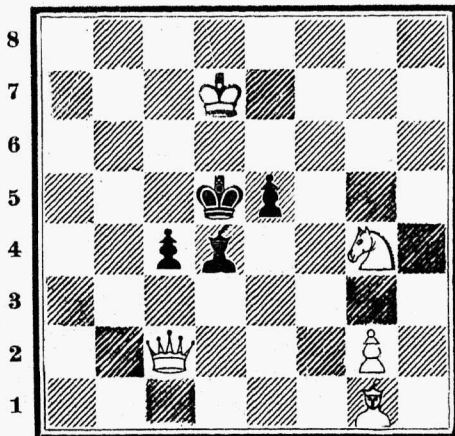
Ülesanne nr. 36.

Kokku saadnud A. Veismann (Porkuniis).

„Vikerkaare“ originaal.

Mustad.

A B C D E F G H

Valged.

Valged: Kd7, Lc2, Og1, Rg4, Sg2.

Mustad: Kd5, Od4, Sc4 ja e5.

Valged algavad ja annavad matt kahe sammuga.

Märkus. Et B. Sommer'i ülesanne (nr. 26) lubab osalise kõrvallahenduse (2. Lb1 — e4 jne.), siis peab valge sõdur mitte a7 vaid a6 ruudul asuma.

Ülesande nr. 28 lahendus.

1. Le7 — e8, Oc6 : e8,
2. Oe6 — d5 annab matt.
1. (Le7 — e8), e5 : f4+,
2. Oe6 — d5 annab matt.

1. (Le7 — e8), Vf5 : f4.
2. Rh3 — g5 annab matt.
1. (Le7 — e8), Rg2 : f4.
2. Rh3 — f2 annab matt.
1. (Le7 — e8), Oe6 — b7.
2. Le8 : a4 annab matt.
1. (Le7 — e8), ükskõik.
2. Le8 : c6 annab matt.

Ülesande nr. 29 lahendus.

1. Kf3 — e2, e6 : d5,
2. Oc6 : d5 annab matt,
1. (Kf3 — e2), Lh8 — h5+,
2. Vd5 : h5 annab matt,
1. (Kf3 — e2), Ob3 — e1+,
2. Vd5 : d1 annab matt.
1. (Kf3 — e2), Og1 — d4,
2. Vd5 — g5 annab matt.
1. (Kf3 — e2), ükskõik,
2. V annab matt.

Õiged lahendused saatsid: Alfons Pachel (Tallinnast — nr. 29, 30, 31 ja 32), Konstantin Kroov (Tallinnast — nr. 31 ja 32), Aug. Möller (Tallinnast — nr. 32), Martin Villemson (Pärnust — nr. 27, 28, 29, 30, 31 ja 32), Georg Tõldsepp (Tamsalust — nr. 31), Ernst Viirmann (Esnast — nr. 31), Valter Veissberg (Kuresaarest — nr. 28, 29, 30, 31 ja 32).

Õiendus.

Ülesandes nr. 35 peab h4 ruudul muidugi valge lipp musta asemel olema, mis ka diagrammi all olevatest tüüpidest näha on. Peale selle tuleb l5 ruudul valge sõdur juure lisada.

Et kõrvallahendusi 1. Lt1 ja 1. Lf7 ära hoida, tuleb probleem nr. 33 täiendada valge sõduriga f2 ja musta sõduriga d7.

Malenurga kirjastakst.

Mitmele lahendussaatjale.

Ülesandes nr. 28 1. Le7 — h7 ei vii sihile, sest mustad vastavad Rg2 — h4. — Ülesandes nr. 30 on ebaõige lahenduskatse 1. Le3 — e7: järg on Vb5 — d5. — Ülesandes nr. 31 ei ole õige 1. Le7 — h7 vastuse pärast Oe8 — f7, 2. Lh7 — e4+, Of7 — d5. Ülesandes nr. 32 ei vii sihile 1. Va8 — b8 järje pärast Kb1 : c2.

